

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІЇ

УСНА ІСТОРІЯ В ЕПОХУ ЗМІН

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	I
Семестр	I

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри вітчизняної та
зарубіжної історії
28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

Назва курсу	Усна історія в епоху змін
Викладач (-і)	Докашенко Галина Петрівна, д.іст.наук, проф.
Контактний тел.	+38 095 3528219
E-mail	g.dokashenko@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.

1. Анотація.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки.

Усна історія – новий напрям соціально-гуманітарних досліджень, який надзвичайно динамічно розвивається і головним предметом якого є суб'єктивний досвід окремої людини.

Міждисциплінарні зв'язки ґрунтуються на знаннях, отриманих здобувачами під час вивчення дисциплін циклів вітчизняної та зарубіжної історії:

- Новітня історія України;
- Історія країн Європи та Америки новітнього часу;
- Історія країн Азії та Африки новітнього часу;
- Основи наукових досліджень;

на першому (бакалаврському) рівні, а також дисциплін другого (магістерського рівня) «Методологічні засади історичних досліджень», «Еволюційність історичного процесу в сучасній зарубіжній історіографії», «Методика навчання історії у вищій школі».

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття, на яких подається аналіз сутності цивілізаційного підходу, основних етапів розвитку цивілізації, характерних рис основних цивілізацій сучасності; 2) семінарські заняття, що передбачають опрацювання окремих положень цивілізаційної теорії, осмислення та обговорення значимих історичних явищ у загально історичному процесі; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання здобувачами пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання «Історія локальної цивілізації (на вибір здобувача), її місце в загальноісторичному процесі».

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014. 03 Середня освіта (Історія)	Нормативна	
	Освітня програма Середня освіта (Історія). Психологія		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин: 90		3-й	3-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти «магістр»	год. 10	год.
		Практичні, семінарські	
		год. 4	год.
		Лабораторні	
		год. -	год.
		Самостійна робота	
		год. 76	год.
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид контролю: залік			

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни полягає у визначенні історії становлення та сучасного значення усної історії як окремого напрямку історичних досліджень.

Завдання:

- визначення сучасного трактування терміну «усна історія»;
- з'ясування місця та ролі усної історії в підготовці історичних досліджень;
- характеристика типології сучасного інтерв'ю;
- визначення можливих варіантів практичного застосування усно історичних досліджень.

4. Результати навчання

Проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; аналіз та оцінка сучасних наукових

досягнень в галузі історії, психології, літературознавства, методики навчання історії та психології;

Планування і організація власного особистісного та професійного розвитку;

Усвідомлення моделі світу, природи, причинно-наслідкових закономірностей розвитку суспільства і зв'язків різних культур; засвоєння і реалізація у викладацькій діяльності набутого культурного досвіду, поважне ставлення до різних культур, релігій, прав народів і людини та до ідеї збереження миру і толерантного існування;

Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів, критичне ставлення до отриманої інформації, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;

Результативна діяльність у професійній та/або науковій групі, дотримання етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності;

Ефективне опрацювання історичних джерел різних видів, здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення історичних проблем представників різних наукових напрямів та шкіл, критичне осмислення новітніх досягнень історичної науки;

Успішне розв'язання складних задач та проблем в галузі історії в процесі різнопланової фахової діяльності, або у процесі навчання;

Аналіз явищ та процесів світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку, визначення інформаційного потенціалу конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми, дослідження життя та діяльності конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики, здійснення експертизи пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

5. Політика курсу заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну доброчесність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Усна історія в епоху змін» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з історичних джерел, знання основних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

5. Схема курсу

Змістовний модуль 1.

Сучасне трактування терміна «Усна історія». Процес інституалізації усної історії, його етапи. Усна історія – нова галузь історичної науки чи нова методика? Варіанти визначення дефініції «усна історія».

Особливості становлення усної історії як окремого напрямку історичних досліджень. Зародження усно історичного напрямку в США в повоєнний період. Розвиток досліджень в Західній Європі – Великобританія, Італія, Німеччина, Франція. Заснування Міжнародної асоціації усної історії та результати її діяльності.

Типологія сучасних підходів до проведення інтерв'ю та їх види. Характеристика основних видів інтерв'ю: наративне інтерв'ю, напівструктуроване інтерв'ю, біографічне інтерв'ю, лейтмотивне інтерв'ю, фокусоване інтерв'ю, діалогове інтерв'ю. Характеристика інтерв'ю за кількісними показниками – одноосібне й групове. Види інтерв'ю за тематичною спрямованістю – біографічні, проблемні, генеалогічні.

Особливості розвитку усної історії на пострадянському просторі. Основна тематична спрямованість – історія робітничого класу, боротьба за громадянські права, жіночий рух, історія емігрантів, історія національних меншин. Дослідження усної традиції народів та суспільств, які не мали власної писемності.

Застосування методів усної історії в Україні на сучасному етапі. Основні центри – вищі навчальні заклади – Український католицький університет, Львівський національний університет ім. І.Франка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка та ін. Основні теми – Друга світова війна, етнічна історія України, волонтерський рух та ін.

Методика проведення усно історичних досліджень. Розробки схеми інтерв'ю , пошук респондентів. Паспортний лист до інтерв'ю, морально-етичні чинники інтерв'ю, організаційне оформлення інтерв'ю (договір на проведення інтерв'ю, договір на зберігання фонозапису тощо).

7. Система оцінювання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- усне опитування;
- тестові завдання;
- самостійні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань;
- контрольні роботи змістових модулів;
- проектні завдання.

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Усна історія в епоху змін» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді студентів на теоретичні питання семінарських занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

ГРАФІК поточного контролю

Кількість КТ – 2

Коефіцієнт КТ – 0,3

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,4

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ 1	письмове завдання	До семінарського заняття № 1
2.	КТ 2	обговорення	семінарське заняття № 1
3.	КРЗМ 1	паспортний лист до інтерв'ю	семінарське заняття № 2

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль покликаний об'єктивно підтвердити досягнутий рівень навченості, визначити ступінь сформованості навичок та умінь студентів на кінець певного етапу навчання (в кінці семестру).

Курс «Усна історія в епоху змін» вивчається протягом одного семестру.

Формою підсумкового контролю в III семестрі є **залік**, який контролює рівень засвоєння студентами теоретичного матеріалу та набуття ними навичок і вмінь його застосування у практичній діяльності на підставі результатів поточного контролю.

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольну роботу змістового модуля, набраних упродовж навчального семестру.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками

67–74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1–34			F	з обов'язковим повторним курсом

Зміст предметної підготовки

Поняття культура, функції та чинники формування культури.

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Усна історія в епоху змін»

100 балів – здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює історичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку історичних явищ, проявляє високу мовну культуру.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, самостійно оцінює події та діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей, виявляючи особисту позицію щодо них, визначає більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей, виявляє здатність на історичному матеріалі визначити проблеми сучасної вітчизняної історії та перспективи її розвитку.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання навчальної проблеми, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує історичні явища і процеси, встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії, визначає переважну більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює історичні факти та діяльність осіб, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, визначає більше половини історичних джерел, може назвати більшість історіографічних робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину історичних джерел, може назвати п'ять-шість історіографічних робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), відокремлює окремі ознаки явищ і процесів, встановлює

послідовність і тривалість історичних подій, визначає не менше половини історичних джерел, може назвати до п'яти історіографічних робіт.

70 балів – здобувач в цілому відтворює фактичний матеріал теми, може дати стислу характеристику історичній постаті, встановити послідовність подій на основі знання їх дат, загалом правильно вживає історичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей історичного процесу, визначає три - чотири історичних джерела, може назвати дві-три історіографічні роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує історичні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві історіографічні роботи.

60 балів – здобувач може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні дати, здатен визначити один-два історичних джерела, історіографічний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач має загальне уявлення про хронологію подій, вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати історичні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, дати визначення історичному поняттю, не вміє порівнювати історичні факти та діяльність осіб, володіє матеріалом на рівні окремих історичних фрагментів, відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом історичного матеріалу, може назвати одну-дві історичні події, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Грінченко Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: для студентів і аспірантів. — Х.: Харківський нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна, 2007.
2. Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади // Україна модерна. — 2007. — № 11.
3. Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень. — Х., 2008.
4. Семенова В.В. Качественные методы в социологии / В.А.Ядов, В.В.Семенова. Стратегия социологического исследования: описание, объяснение, понимание социальной реальности. — М., 2003.
5. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка: Пер. с англ. — М., 2000.
6. Томпсон П. Голос прошлого: Устная история: Пер. с англ. — М., 2003.
7. Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень. — Х., 2008.
8. Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введ-е, общ. ред. М.В.Лоскутовой. — СПб., 2003.

Додаткова література

1. Величко Т. Всеукраинская летняя полевая школа по устной истории «Холокост глазами нееврейского населения (русских, украинцев, крымских татар) на примере Крымского полуострова // Голокост і сучасність. — 2007. — № 1.
2. Женская устная история. Гендерные исследования / Сост. А.Пето. — Б.: ОФ «Центр издательского развития», 2004;
3. Невигадане. Усні історії оstarбайтерів / Ред., вступ. ст. Г.Грінченко. — Х., 2004.
4. Нолл В. Трансформація громадянського суспільства. Усна історія української селянської культури 1920—1930 років. — К., 1999.
5. Niethammer L. «Wir kriegen jetzt andere Zeiten»: Auf der Suche nach der Erfahrung des Volkes in nachfaschistischen Ländern / Niethammer L., von Plato A. — Berlin/Bonn, 1985. — Lebensgeschichte ind Sozialkultur im Ruhrgebiet / Bd. 3.
6. Passerini L. Fascism in Popular Memory. — Cambridge, 1987. Portelli A. The Battle of Valle Giulia: Oral History and the Art of Dialogue. — Madison, Wis., 1997.
7. «То була неволя». Спогади та листи оstarбайтерів. — К., 2006.
8. Український голокост 1932—1933: свідчення тих, хто вижив / Ю.Мицик. — К., 2003; Український голокост 1932—1933: свідчення тих, хто вижив. Т. 2. / Ю.Мицик. — К., 2004.
9. Усна жіноча історія. Повернення: Історіографія сільських жінок у контексті суспільно-історичних факторів радянського і перехідного періодів. — К., 2003.

Інформаційні ресурси

1. Institute for Oral History, Baylor University, Texas [http:// www.baylor.edu/oral_history/](http://www.baylor.edu/oral_history/)
2. Сайт Ukrainian_Oral_History_Association: [http:// keui.univer.kharkov.ua /oral_history/index.html](http://keui.univer.kharkov.ua/oral_history/index.html); електронна адреса: info.uoha@gmail.com
3. <http://www.franko.lviv.ua/institutes/instituteu.html>